

100 aastat kooliharidust Mikitamäel



Mikitamäe algkooli õpilased ja õpetajad 1924. a. Paremal ääres juhataja Juliana Reisengof. Taga kaabuga õpetaja Peeter Kelder ja palja peaga õpetaja Magnus Jennes.

(Algus «Koidus» nr. 95.)

1935. a. lahkus Al-dra Sipelgas ja uue õpetajana asus tööle (vallavolikogu valimisel) kuulsa setu lauluema Anne Vabarna poeg Timofei (hiljem Arvo) Vabarna. Ta oskas kõike. See oli aga suur varandus. Oli väga nõudlik. Kõva laulumees, mängis hästi viiulit, organiseeris Mikitamäel esimese segakoori. Tema eestvõtmisel hakati rohkem tegelema ka spordiga, eriti võrkpalli ja kergejõustikuga. Oli noorkotkaste juht koolis. Kokkuvõttes suure talendiga õpetaja.

1936. a. tegid Mikitamäe algkooli õpetajad Mäe vallavolikogule ettepaneku anda koolile uus nimi, Mäe algkool. See jäeti rahuldumata, kuna vallavalitsusel seisis plaanis 1937.—1939. a. ühendada Mikitamäe ja Toomasmäe algkoolid uue nimega Mäe algkooliks ja ehitada ajakohane koolimaja valla territooriumi keskpaika Sadorasse.

Nimetatud aasta kujunes suursündmuseks noorkotkas-

tele ja kodutütardele. Tallinnas toimus üle-eestiline välilaager, millest Petseri maakonna noorkotkaste ja kodutütarde seas võttis osa ka mitu Mäe valla noort. Mikitamäe koolist kutsuti osalema 4 noorkotkast ja 4 kodutütarde (nende hulgas ka käesolevate ridade autor).

Eesti Vabariigi aegse Mikitamäe algkooli lõpetas 293 õpilast.

1. jaanuaril 1924. a. alustas Mäe vallas tegevust uus, Igrise algkool. Kõik seni Suure-Usenitsa algkoolis õppinud lapsed võisid nüüd kooliskäimiseks valida kas Mikitamäe või Igrise algkooli. Esimeseks koolijuhatajaks-õpetajaks sai Johannes Bulin ja õpetajaks Lydia Bulin. 1923/24. õa. lõpetas 10 õpilast — need, kes sügisel olid Suure-Usenitsa algkooli III klassis. Õpilasi oli 70.

1927. a. suri koolijuhataja Bulin ja uueks juhatajaks määrati tema õde Lydia Bulin. Järgmisel aastal asus juhataja kohale Mikitamäelt Magnus Jennes, õpetajana asus tööle

Gabriel Timotheus. 1930/31. õa. muudeti kool 5-klassiliseks (õpilasi 98) ja aasta hiljem 6-klassiliseks. Uue õpetajana tuli tööle H. Michelson. Õpilasi oli 115. Järgmisel õppeaastal oli õpilaste arv kooli ajaloo suurim — 121.

1934. a. asus Igrises tööle õpetajana Vassili Laaneots (hiljem Viljar Laaneots), kes oli pärit kõrvalkülalt Selisest. 1936. a. edutati ta juhatajaks, millisel kohal töötas 1940. a. 1942. a. asus siin õpetajana tööle Anni Pillak, kellest 1944. a. sai koolijuhataja ja kes töötas sellel kohal kooli likvideerimiseni 1973. a. Oli väga nõudlik ja suure õpetamiskeskusega. Kõik õpilased, kes tulid Igrise algkoolist Mikitamäe kooli vanematesse klassidesse, omasid häid teadmisi.

14. novembril 1919. a. alustas tegevust ka Suure-Rõsna küla 2-kl. algkool. Kool eksisteeris kaks aastat ja liideti 1922. a. taas Mikitamäe kooliga. Juhatajaks oli Magnus Jennes, õpilasi 35 ja 12.

Et likvideerida Venemaa võimu aastate mahaäämus haridus- ja kultuurielus, tuli viiel Mäe valla algkoolil (Mikitamäe, Igrise, Toomasmäe, Võõpsu, Lüübnitsa) täita suur ja vastutusrikas ülesanne: poollähele väheelanikele (1500 inimest) selgeks õpetada lugemine ja kirjutamine, äratada noortes huvi emakeelse kooli vastu, äratada setu rahva sinne osa mitmesaja-aastasest vaimupimedusest, õpetada inimesi tegelema isetegevusega, alustada algusest peale kultuuri- ja tööhoo. Nende koolide õpetajatele kui tolle aja peaaegu ainukestele haritud inimestele langes raske, kuid austav ülesanne. Ja enamik neist töötas väsimatult selle eesmärgi saavutamiseks. Nende seas olid Juliana Ridalu, Daniel Ristpõld, Gabriel

Timotheus, Linda Tooter (Toivere), Arvo Vabarna, Viljar Laaneots, Regina Lepp (Uusna), Elisabeth Preggi, Andres Ago, Johannes Teigar, Mare Uja, Al-dra Sipelgas, Jekaterina Orlova, Veera Kipper ja Konstantin Tenno, kes pühendasid kahekümnendatel ja kolmekümnendatel aastatel elu paremad aastad selle piirkonna rahva silmaringi laiendamiseks. Nende töö kandis vilja. Pikkamööda taastus rahva usk emakeelses kooli.

MIKITAMÄE KOOL

1940—1944

Nõukogude võimu esimesel aastal pidi juhataja kohalt lahkuma Juliana Ridalu. Tema asemele määrati Igrise algkooli juhataja Viljar Laaneots. Õpetajad töötasid edasi. Koolis oli 4 komplekti 136 õpilasega. Ei töötanud

pioneeriega komsomoliorganisatsiooni. Uue õpetajana asus tööle S. Sulg. Kiitusega lõpetas Kalju Pino.

Saksa võimu aastad 1941—1944. 1941. a. lahkusid õpetajad E. Tivik (oli Mäe valla komsomoli a/o moodustamise üks initsiaatoreid) ja S. Sulg. Uute õpetajatena tulid tööle A. ja N. Jõgioja. Kool asus kolmes eri majas. Õpilasi oli 138.

1942/43. õa. asus juhatajaks Konstantin Tenno, kes lahkus 1944. a. märtsis. Tema asemele sai taas juhatajaks Juliana Ridalu. Uute õpetajatena tulid tööle Valve Sastok ja Saarmas. Märtsist alates läks koolimaja sõjaväe käsutusse.

(Järgneb.)

LEO REISSAR



Mikitamäe algkooli 5. ja 6. klass 1934. a. Keskel istuvad õp. Lidia Hämmelberg, juhataja Juliana Reisengof ja õp. Regina Lepp. Vasakul ääres kolmandas reas seisab käesoleva artikli autor Leo Reissar.